

Интервю със Сенсей Лъчезар Ненов

Автор Екатерина АВРАМОВА-КОЛЕВА

"Най-голямото предизвикателство е победата над самия себе си"

Сенсей Лъчезар Ненов
е вицепрезидент и главен
инструктор
на Българска Федерация по
Карате До
IJKA-България, член на
младежката техническа
комисия на Shotokan Karate Do
of United Nations
SKDUN и основател на

Шисейкан дожо.

Притежава квалификацията 5 Дан

от Международната Японска Карате Асоциация (IJKA).

На снимката: Лъчезар Ненов (вляво) и Аурел Патру,
президент на Shotokan Karate Do of United Nations
(SKDUN).

Известно е, че наименованието „Шотокан“ идва от името, което учениците на Фунакоши Сенсей дават на школата му. Как Шотокан се превръща в класически стил и в основа на съвременното спортно карате?

Първоначалната идея на учениците на Гичин Фунакоши е била да се съберат средства и да се построи Доджо, в което Фунакоши Сенсей да преподава. Идеята е осъществена през 1936г. и на входа на залата учениците и приятелите на майстора очакват надписа "Шотокан" или "къщата на Шото". „Шото“ – "борови вълни" – е творческият псевдоним, с който Фунакоши подписвал стиховете си. Пътят към къщата на учителя Итосу минавал през борова гора и на младини, нощ след нощ, Фунакоши се наслаждавал на гледката и шума на разветите от вятъра и огрените от луната борови вълни. По-късно хората започнали да наричат неговото Карате с името Шотокан. Собственик на "Шотокан доджо" е първата карате-организация в света – Фондация "Шотокай", основана именно с тази цел от част от учениците на Фунакоши, продължили да следват учението на майстора под ръководството на Шигеру Егами и Цутому Ошима. И до ден днешен

в тази организация не се провеждат състезания – Карате е път за духовно и физическо усъвършенстване, а за спорт не може да става и дума. Постепенната поява на нови стилове била неизбежна, тъй като това бил начинът, по който майсторите изразявали собствените си разбирания и открития в бойното изкуство.

Друга част от учениците му начело с Масатоши Накаяма през 1949 г. формира Японската Карате Асоциация (ЖКА). Така през 1957 г. се провежда първият шампионат по Карате и се поставя началото на Карате като спорт. По тази причина много хора отъждествяват Шотокан със спортното Карате, но държа да отбележа, че съвременното спортно Карате се развива самостоятелно от десетилетия насам като модерен европейски спорт. Световната Карате Федерация (WKF) е тази, която развива спортно Карате и обединява различните стилове под общ състезателен правилник. Неин представител у нас е Българска Национална Федерация Карате До (БНФК). Състезанията са начина за популяризиране на бойното изкуство, но в наше време се наблюдава едно голямо разминаване между спортното карате и Карате като бойно изкуство. Това се дължи на факта, че за да се избегнат нараняванията в състезателните правилници, по-голямата част от техниките в Карате са забранени. В Кумите състезателите използват максимум 5-6 техники и това им е достатъчно да стават шампиони. Другото, което наблюдавам е, че много от техниките са се променили така, че да постигнат точка на състезание, но реално тези удари нямат силата, която трябва да има една карате техника. Другите състезатели специализират Ката, но това което виждам напоследък са едни артистични съчетания, в които се демонстрира атлетизъм, но не и разбиране. Духът и благородството на бойното изкуство отстъпват пред един нездрав спортен дух. Победата е цел, която състезателите се стремят да постигнат на всяка цена, дори и с нечестна игра. Етиката и уважението са изместени от спортната злоба.

Не считам Шотокан Карате До за спорт, тъй като идеите и стойността му са други. Спортът е само една малка част от карате, а шампионството е пагубна болест. Жалко е, че много от клубовете претендиращи, че развиват Шотокан, всъщност развиват някакъв негов спортен вариант, приличащ само външно на Шотокан. Жалко е и това, че много от инструкторите са постигнали "тавана" на развитието си и нямат желание да усъвършенстват и задълбочават познанията си. Миналата година в България се проведеха три семинара с големи японски майстори – Садашиге Като, 8-ми Дан (в София и в Бургас) и Хитоши Касуя, 8-ми дан (в София). В тях взеха участие около 20 процента от инструкторите. Това означава, че 80 процента от инструкторите в един момент се превръщат в спирачка за учениците си, защото самите те са спрели да се развиват.

Преминавайки през времето, думата „карате“ придобива много по-дълбок смисъл от широко разпространения „кара-те“ - „празна ръка“. Как постепенно изкуството, означаващо „път на празната ръка“ („карате-до“) придобива смисъла на „път, начин да усъвършенстваш себе си“?

Първоначално окинавското бойно изкуство с невъоръжени ръце било известно под името "То Де" - "вълшебни ръце" или "Кара те" със смисъл "китайски ръце" или само "Те" "ръка". Фунакоши Сенсей

променя йероглифа означаващ „китайски“ с друг, който звучи по същия начин, но означава „празнота“. Така „китайските ръце“ се превръщат в „празни ръце“, а празнотата има дълбоко философско значение в източната култура. Освен името на изкуството, Фунакоши Сенсей променя и имената на техниките и катите, като замества окинавските им имена с японски. Следващата промяна, която прави, е преходът от Карате Джуцу в Карате До. Бойното изкуство, с помощта на което се оцелява по време на война, се превръща в Път за духовно усъвършенстване в мирно време. Колегите на Гичин Фунакоши, практикуващи други стилове Карате, възприемат новото наименование на изкуството – Карате До или "Път на празната ръка".

Основното впечатление за Карате е за бойно изкуство, чиято основна цел е печеленето на схватки и увеличаване на физическа сила. Това, обаче, отразява едно непълно разбиране на духа на изкуството. Кое е основното, което отличава спортното Карате от бойното изкуство?

Ще си позволя да цитирам Майстор Фунакоши: "Крайната цел на Карате не е в победата или поражението, а в усъвършенстването на характера на практикуващите".

Първата разлика е в отношението към практиката и живота въобще. Целта на всеки спортист независимо от спорта, който тренира, е да бъде първи. Той непрекъснато се състезава с другите и стремежа му е да бъде по-добър от тях.

Един ден той ще стане световен шампион и ще реши, че вече е постигнал върха на развитието си. Дори и неговата спортна кариера да не приключи тогава, когато възрастта напредне това неминуемо ще се случи. И в двата случая развитието му като спортист в един момент ще спре.

В бойното изкуство човек практикува всеки ден със стремежа да бъде по-добър от себе си и това продължава цял живот. Границите на развитието му са неизвестни. Дори да стане световен шампион той ще продължава да практикува с мисълта, че днес трябва да бъде по-добър от вчера. Целта му не е да победи другите, а самия себе си. Ще си позволя да цитирам думите на един от учителите си – шихан Тецухико Асай: "Денят, в който ще спра да се развивам, ще е денят на моята смърт".

По какво технически и психологически се отличава спорта от Будо? За да съм по-ясен, ще дам пример с Пътя на меча – Кендо. В съвременното спортно Кендо състезателите използват специална защитна екипировка, сражават се с бамбукови мечове – "шинаи" и позволените удари са четири на брой. Най-странното е, че се играе докато единият от състезателите спечели две пълни точки "Ипон". Защо се играе до две точки? Защото се приема, че първата точка е могла да бъде спечелена случайно. Ето тук идва разликата между спорта и Будо. В бойното изкуство, когато мечовете са истински, няма значение дали си отсякъл главата на противника случайно или не и дали е било с позволена техника, или не: втори шанс няма. В правилника по спортно Карате на WKF се играе до много точки. Правилникът за състезания на Шотокан Карате До се стреми доколкото е възможно да се доближи до бойното изкуство и до концепцията за завършващия удар. Печели този, който пръв направи "Ипон". Има и много други разлики, но мисля, че това е достатъчно за читателите.

В исторически план майсторите в школите по бойни изкуства подбирали много строго учениците си, с цел да запазят автентичността на знанията, които преподават. Каква е тенденцията днес? Масовизирането на бойните изкуства и спортове оцветява ли ги и в какво?

В миналото бойните изкуства са били практикувани тайно или са били привилегия на дадена фамилия. Майсторите са вземали ученици само с нечия авторитетна препоръка, за да избегнат попадането на изкуството в лоши ръце. Днес всеки може да практикува бойни изкуства, но малцина достигат до същността им. Методиката на традиционното Карате е толкова скучна, че хората, дошли да се научат да "употребяват" Карате, се отказват сами преди да постигнат необходимите умения. Тези, които останат по-дълго в Доджо (мястото, където следваме Пътя) вече са се променили и не биха злоупотребили с уменията си. Масовизирането и конкуренцията в знанията и уменията са стимул за развитие. Комерсиализирането е това, което оцветява.

Необходимо ли е бойните изкуства да се стремят към запазване на техниките и тактиките без промяна? Или е желателно да се развиват адекватно в тенденцията на така актуалното смесване на различните стилове?

Карате е една цялостна и завършена система за физическо и духовно възпитание. Някога Фунакоши Сенсей е казал: "Времената се менят и Карате също се променя". Наистина Карате непрекъснато търпи еволюция, но смятам, че един сериозно практикуващ трябва да познава традициите и да ги пази, за да не се превърне изкуството в дърво без корени. Катите и принципите не трябва да се променят, а да се разбират и прилагат. Мястото за творчество е Кумите, както и методите в Кихон. Стратегията и тактиката за защита и атака винаги ще търпи развитие. Смесване на стиловете не, по-скоро познаване на другите стилове и адекватна тактика. Едно смесване би довело до обезличаване на бойните изкуства. Какво би се получило ако хореографът на "Lord of the dance" смеси нашата ръченица с индиански ритуален танц? Безспорно нещо атрактивно, но това ще си остане и единствената му стойност. Не мисля, че трябва с лека ръка да се потъпкват и забравят култури с вековна история. Според мен е грешно да отричаме старото, защото не сме си напънали достатъчно мозъците или пък нямаме зрелостта за да го разберем и да градим въздушни кули без основи.

Днес е модерно да се смесват стилове и да се изобретяват нови такива, но единствената цел е комерсиална. Нещо ново и добре рекламирано винаги привлича вниманието на модерните хора и се продава добре поне в началото. Когато интереса спадне се измисля нещо друго, още по-модерно и така до безкрай. Търговците навлязоха в бойните изкуства и това е естествено, след като има търсене.

За мен няма по-добри или по-лоши стилове. Всеки стил си има преимущества и недостатъци, както и всеки човек е различен. Добрият майстор е този, който знае как да скрие собствените си недостатъци и да се възползва от тези на противника; този, който използва силните си страни и успява да постави опонента си в неизгодна ситуация, така че той да не може да използва своите.

Темата за практикуването на традиционните източни бойни изкуства у нас винаги е предизвиквала противоречиви коментари. Кога и как възникват първите клубове по Карате До в България?

В периода преди 10 ноември 1989г. единствено МВР и ОСО официално развиваше Карате. Имаше и много други почитатели на изкуството, които практикуваха тайно. През 1988г. узакони дейността си КИБИ "Хан Аспарух", който обединяваше около 3000 практикуващи Карате, Айкидо, Ушу и Таекуондо, но през септември 1989 беше "саморазпуснат". Може да се каже, че Шотокан беше внесен масово именно по това време (1987) от Унгария и Полша. По-късно започнаха да идват и японски инструктори за да провеждат семинари у нас. Сенсей Т. Отаке е идвал няколко пъти, Сенсей К. Еноеда веднъж през 1994г. През 1993г. семинар проведеха Т. Имура и Т. Имамура по случай дните на японската култура. Това са съвсем епизодични източници на информация и крайно недостатъчни за да бъде постигнато някакво ниво. Късметлии бяха малцината инструктори, които имаха възможност да пътуват и да се обучават в чужбина. Един от тях е Иван Андреев. Проследявайки историческото развитие на Карате у нас се вижда и защо то е тръгнало в спортна насока. При недостиг на информация и знания това е естествено. Трайна и методична информация започна да постъпва от 1996г. насам, когато моят учител Шихан Садашиге Като започна редовно да посещава България. От тогава до сега той е провел 20 семинара у нас и с право може да се твърди, че е инструкторът, който най-много е повлиял на Шотокан в България. В периода 1998-2000г. по линия на JOCV сенсей Т. Нозава преподава в различни клубове Шотокан и Годжу рю, а през последните 3 години Сенсей Х. Касуя проведе няколко семинара в София. Това са японските инструктори, които имат най-голям принос за развитието на Шотокан в България. Друго име, което остави трайна следа в българския Шотокан, е Сенсей Д. Сарафис от Гърция.

Кои са организациите у нас, които днес развиват Шотокан?

Преди години имаше две основни организации: Българска Шотокан Карате Федерация (БШКФ), представител на JKA с президент Сенсей Явор Дянков и Българска Федерация по Традиционно Карате (БФТК), представител на ИТКФ начело със Сенсей Георги Георгиев – Джоси. В периода около 1999г. БФТК прекрати дейността си, а през 2002г. Сенсей Джоси основа WSKF – България. Българска Национална Федерация по Карате До (БНФК) развива спортното направление в Шотокан.

През 2005г. по настояване на Международната Японска Карате Асоциация (IJKA) бе учредена Българска Федерация по Карате-До (БФК), която има за цел да обедини усилията на практикуващите Шотокан в България. През същата година БФК домакинства Европейското първенство на IJKA, което се проведе под патронажа на Японското посолство у нас и бе открито лично от Негово Превъзходителство Коичиро Фукуи, извънреден и пълномощен посланик на Япония в Република България. Всъщност БФК е активна още преди официалната си регистрация, като през 2004г. в София се проведе Първата международна Шотокан Купа "Шисейкан", а нашият представителен отбор завоева 6 бронзови медала на Световното първенство по Шотокан в Букурещ. Този успех беше затвърден и на световното първенство в Германия през 2005 г., където нашите състезатели завоеваха 9 бронзови медала. На 19.11.2006 г. БФК проведе и Първата Национална Шотокан купа. Нормално е да попитате как така изневиделица се пръкна тази нова федерация и изведнъж разви такава дейност и постигна такива успехи? Имайте пред вид, че това са само част от международните ни успехи, но не изпадам в подробности, защото едва ли на читателите ще им е интересно да четат статистики. Тази федерация е плод на дългогодишни усилия и има подкрепата на БШКФ и WSKF – България, както и международната подкрепа на Японската Карате Шотокан Федерация (JKS), IJKA (Международна Японска Карате Асоциация) и SKDUN (Шотокан Карате До на Обединените Нации), както и на посолството на Япония у нас.

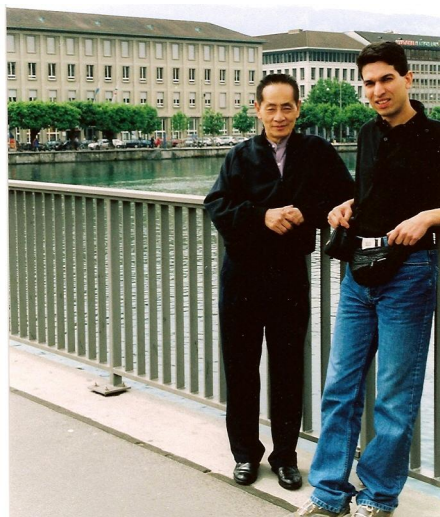
Двадесетте принципа на Карате, описани от Фунакоши Сенсей, могат ли да се съотнесат еднакво успешно факто към останалите бойни изкуства, така и към живота въобще?

Двадесетте принципа, формулирани от Фунакоши Сенсей, са универсални и приложими както в бойните изкуства, така и в живота. Книгата, която излезе на български език миналата година („Двадесетте ръководни принципа на карате“, изд. „Изток-Запад“) и на която имах честта да бъда консултант, е с коментар от Генва Накасоне, който е дал обяснение към всеки един от принципите. Въпреки това е хубаво човек сам да се опита да ги разтълкува, преди да прочете обясненията.

Как би коментирал израза „Карате започва като спорт и завършва като начин на живот“?

Всеки възприема Карате по различен начин и влага в него различно съдържание

и разбиране. За едни е спорт, за други забавление, за трети е самозащита... общото при всички е, че един ден те наричат себе си "бивши каратисти".

Да, наистина се срещат и хора, за които Карате се е превърнало в начин на живот. Преди години моя бивша ученичка, сега лекар и горда майка на бъдещо каратистче ми сподели, че въпреки, че не е успяла да стане велика каратистка, се е научила да прилага Карате в живота, а именно постоянството, търпението и уменията за концентрация. За мен това означава повече, отколкото ако беше станала световна шампионка.

Кое е най-голямото предизвикателство пред трениращите бойни изкуства и бойни спортове днес?

Най-трудна е борбата с егото. Насочени сме навън, анализираме другите, а не познаваме себе си. Какъв ще е успеха в усъвършенстването на нещо, което не познаваме? А какъв ще е успеха, ако първо го опознаем и после го усъвършенстваме? Най-голямото предизвикателство е победата над самия себе си. Успеем ли – всичко останало ще е много лесно.

Твоят съвет към всеки, който тепърва ще се докосне до Карате?

Труден въпрос. Най-трудно е човек да намери учител. Казват, че Учителят идва, когато ученикът е готов. Може през цялото време той да е бил до вас без да сте били способни да го разберете и оцените. Бъдете търпеливи. Практикувайте с максимална концентрация на съзнанието. Днес бъдете по-добри от вчера. Наслаждавайте се на практиката и нека тя да ви носи радост и удовлетворение.